

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/540 /2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

91/2014. (IV. 16.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ jogi képviselője útján 2013. július 22-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2014. április 16-án megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos jogi képviselője 2013. július 22-én postai úton terjesztette elő a panaszbeadványát, amelyet a Testület felhívására 2013. szeptember 3-án előterjesztett beadványával kiegészített.

I.

1) A panaszos jogi képviselője panaszbeadványában előadta, hogy a panaszos 4 társával együtt a nem saját tulajdonú kukoricaföldjükről (H. város, H. úti temető mellett) kukoricacímert szedtek 2013. július 1-jén. Már leszedték a címereket, és várták a teherautót, amelyet az út széléről a panaszos egyik társa, O. V. irányított a táblára, ahol a panaszos és P. R. megkezdték a zsákok felpakolását.

Ekkor érkezett ki egy rendőr járőrautó, megkülönböztető jelzés nélkül. A rendőrök körülbelül O. V.-vel együtt értek a teherautóhoz. (A teherautót vezető személy a rendőri intézkedés során – valószínűleg az igazoltatását követően – szabadon távozhatott a helyszínről, akkor további intézkedést nem foganatosítottak vele szemben, azonban a szabálysértési iratanyagban tanúként hivatkoznak rá.) A járőrautóval egy körszakállas és egy szőke férfi rendőr érkezett.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

O. V.-val kezét fogták, kérdezték a zsákok, illetve a címerek eredetéről, illetve igazoltatták a teherautó sofőrjét. Mire befejezték az igazoltatást, a panaszos és P. R. is befejezte a pakolást, majd előjöttek, és P. R. levette a pólóját, mert melege volt.

Addigra a helyszínre érkezett egy újabb járőrautó, abban egy kopasz férfi, és egy rendőrnő érkezett. A kopasz rendőr a következő megjegyzést tette P. R.-nek: „Nekem vetkőző, köcsög?”. Ezt követően szidalmazni kezdte őt, rendszeresen rasszista, cigányellenes tartalommal. (A rasszista tartalmú, sértő hangnem végig jellemző volt az intézkedés során, minden, a panaszosokkal érintkező rendőr részéről.)

Ezt követően a kopasz rendőr ököllel gyomorszájon ütött P. R.-t, jobb kézzel, miközben a másik kezével rátámaszkodott. Majd álló helyzetben, egyedül hátrabilincselte P. R. kezét, a bilincselés okáról tájékoztatást nem adott. Közben odahívta P. A.-t és a J. J.-t is, akik addig a kb. 10 m-re álló saját gépkocsijuk mellett álltak, és tájékoztatást kért a kilétükről, szerepükről, illetve a gépkocsi tulajdonosáról. (A gépkocsi P. R.-é volt.) Ezt követően a kopasz rendőr ugyancsak egyedül, hátrahelyzetben megbilincselte O. V.-t, ugyancsak előzetes tájékoztatás nélkül. Ezt követően elkérte P. R.-től az autó kulcsait, de azt a meg nem nevezett személy – aki már korábban elhagyta a helyszínt – magával vitte, ezért nem tudta odaadni a rendőrnök. (A kulcs elkérésének okáról nem adott tájékoztatást a rendőr.) Ezen a kopasz rendőr láthatóan feldühödött, és P. R.-t jobb oldalán, bordatájékon, a hónalj alatt többször megrúgta (bakancsos lábbal, lábfejjel). P. R. a rúgás megkezdésekor önvédelemből szemből állásból befordult úgy, hogy a jobb oldalát mutatta a rendőrnök, és kissé előregörnyedt, hogy a jobb mellkasrész izmainak befeszítésével csökkentse a várható sérüléseket. Ezt követően a kopasz rendőr megfogta a bal vállát (valószínűleg folytatni kívánta a bántalmazást), ekkor rászólt a rendőrnő társa, hogy fejezze be a bántalmazást.

Ekkor utasították P.R.-t, hogy feküdjön le, ő pedig lefeküdt a hátára. Ennek okáról nem tájékoztatták. Mindezt a többi – akkor jelenlévő 3 – rendőr végignézte: az elsőként kiérkező járőrpáros (körszakállas + szőke) O. V. közelében állt, a rendőrnő pedig a saját járőrautó elejénél, amely P. R. közelében volt található. A kopasz rendőr P. R. bántalmazását követően láthatóan O. V.-t is meg akarta rúgni (emelte a lábát), de ekkor megszólalt a mobiltelefonja, és ezért megszakította a bántalmazási kísérletet. Utána néhány percig nem történt említésre méltó esemény, de egy rendőr (valószínűleg a körszakállas rendőr) letérdeltette O. V.-t, ugyancsak annak oka közlése nélkül. A panaszos egészen ideig csak álldogált, igazoltatták, de ekkor őt is megbilincselték állva, és letérdeltették. A bilincselés okáról nem tájékoztatták. A panaszosok ruházatát a bilincselések előtt átvizsgálták, mobiltelefonjaikat elvették. Eddigre több járőrautó is kiérkezett már a helyszínre, illetve egy civil gépkocsi is.

Ezt követően P. R.-t a körszakállas rendőr hasra fordulásra utasította, úgy, hogy közben nem erővel megrugdosta, inkább csak megbökte megalázó jelleggel, bal deréktájt. O. V.-t is, valószínűleg a körszakállas rendőr hasaltatta le térdelésből ezt követően.

A panaszos továbbra is térdelt, csak kb. egy fél óra múlva hasaltatták le őt is, elmondása szerint úgy, hogy a körszakállas rendőr „lerúgta”. A körszakállas rendőr továbbra a vállára is tett még térdelő helyzetben egy vadkendert, azzal a felkiáltással, hogy a panaszos így újabb bűncselekményt követett el.

Ezt követően a rendőrök intézkedtek, telefonáltak, úgy tűnt, hogy főleg a tulajdonost keresik.

A férfi panaszosok a napon, hason fekve, hátrabilincselte kézzel feküdtek a tűző napon, kb. fél háromig, azaz két-két és fél órán keresztül.

O. V. többször kísérelte meg felemelni vagy oldalra fordítani a fejét, hogy kicsit átjárja a levegő, de a körszakállas rendőr ilyenkor legalább 5 alkalommal visszanyomta a fejét, és gyenge erővel megrúgta, inkább megalázó, mintsem fájdalmas jelleggel (kb. mint egy kutyát). O. V. élettársa, J. J. többször próbált meg vizet adni neki, de ezt csak sokadik próbálkozásra, sok idő elteltével hagyták. O. V. többször jelezte, hogy rosszul van, szeretne felülni, de nem engedték. Végül az egyik rendőr engedélyével felült, és térdelt 2-5 percig, de ezt követően a körszakállas rendőr a háta közepére rátaposott, hogy feküdjön vissza. Egy idő után O. V.-t a kopasz rendőr és a körszakállas rendőr szőke járőrtársa bevitték a kukoricásba, azzal, hogy adja elő a többi lopott kukoricacímert is. Itt végül nem történt bántalmazás. Visszavitték O. V.-t a többiekhez, letérdeltették, és ekkor kapott először inni. Addigra kiderült, hogy az elkövetési érték nem haladja meg a szabálysértési értékhatárt, melyet követően kissé enyhült a rendőrök hozzáállása.

A később kiérkező, rózsaszín pólót viselő, nyomozónak kinéző rendőr és társa felsegítették P. R.-t, és odavitték a saját gépkocsija csomagtartójához, ahol kiderült, hogy a csomagtartó nem lett teljesen lezárva, azt ki tudták nyitni, és már elszíneződött címereket talált a rózsaszín pólós rendőr, aki ebből arra következtetett, hogy azt máshonnan lopták. Elkezdett P. R.-rel ordibálni, miszerint „ez honnan van”, majd a címerrel kétszer szemén vágta. Ezt követően újra lefektették, majd kinyitották és átkutatták a gépkocsit. Ezt követően P. R.-t megint felállították, és innentől már állva maradt.

A rózsaszín pólós rendőr odament O. V.-hez is, aki addigra már térdelt, és jó csomó (kb. 8-10 szál) összefogott címerrel többször megütötte a jobb arcán, nyakán, illetve virággal beszórta a fejét. Ekkor jött a nyomozó őrnagy, mire a kopasz rendőr fel akarta állítani, azzal, hogy állva beszéljen az őrnaggyal, majd rászólt; hogy ne fintorogjon, bár nem látta az arcát, mert háttal állt (és O. V. nem is fintorgott). Ezt követően a kopasz rendőr kirúgta a lábát úgy, hogy megrúgta a jobb combja belső részét (itt később kékes-lilás vérömleny keletkezett), és O. V. a rúgás miatti fájdalmában csuklott össze.

A kopasz rendőr és a szőke rendőr J. J.-t is bevitte a kukoricásba, minden előzetes tájékoztatás nélkül, aki ettől úgy megrémült, hogy megindult a menstruációja.

Mivel csak P. R.-nél volt személyi igazolvány, a többieket bemondás alapján ellenőrizték le rádión.

Ezt követően, kb. fél három körül az illetékes rendőrkapitányságra szállították be őket, 3 külön járőrautóval. A kapitányságon leültették őket egy előtérbe, kezeik még mindig hátra voltak bilincselve, de a női panaszosoknak nem is jutott ülőhely, kénytelenek voltak a hideg köre ülni. P. R. hallotta, hogy a kopasz rendőr azt mondja a mellettük nyíló irodában, hogy hívjanak orvost, mert „ellenálltak”. Kíérkezett egy civil orvos, aki egy irodahelyiségben vizsgálta meg őket, P. R. vizsgálatánál a körszakállas rendőr is bent tartózkodott. P. R. közölte, hogy megrúgták a jobb oldalán, azt is, hogy a jelenlévő rendőr kollégája volt az elkövető. A panaszosok tudomása szerint ez az orvosi vizsgálati lap a szabálysértési iratanyag részét képezi.

A hozzátartozók értesítésére kérésük ellenére sem adtak lehetőséget, illetve állítólag azt mondták a rendőrök a rokonaiknak, hogy már elszállították őket, akkor is, amikor még a kapitányságon tartózkodtak. A panaszosok azt is jelezték, hogy élelmezésre igényt tartanak, azonban erre csak kb. 20 óra 30 perc körüli időben került sor. Ekkor öten együtt összesen kaptak fél kiló kenyeret és kb. 5-10 dkg párizsit.

Kb. 23 óra 15 perckor szállították át a panaszosokat a megyei rendőr-főkapitányság fogdjárára, a szabálysértési őrizet foganatosítására. A bíróság két nappal később jogerősen figyelmeztetésben részesítette őket.

A szabadlábra helyezést követően még aznap háziorvoshoz mentek látélet felvétele céljából. P. R.-t a háziorvos mellkas-röntgenre utalta be, amely másnap a VII. borda dislocatio nélküli ferde törését igazolta.

A panaszosok a fenti események kapcsán büntető feljelentést is tettek, ezért a bűncselekmény megvalósító eseményeket nem részletezi a jogi képviselő. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a panaszt az egész tényállás vonatkozásában terjesztik elő.

a) A jogi képviselő álláspontja szerint a férfiak megbilincselésére jogalap nélkül került sor, mivel a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 48. §-ában meghatározott bilincselési okok közül egyik sem állt fent a panaszos és társai vonatkozásában, tekintettel arra, hogy ellenszegülést nem tanúsítottak, szökésük veszélye – az eset összes körülményére, illetve a cselekmény tárgyi súlyára tekintettel – szintén nem volt megállapítható. Mindannyian önként vetették alá magukat a rendőri intézkedésnek, ráadásul a panaszosnak és P. R.-nek is lehetősége lett volna még a rendőrök általi észlelést megelőzően elhagyni a helyszínt, hiszen ők a teherautó platójára pakoltak, amikor a rendőrök kiérkeztek, tehát takarásban voltak.

A bilincselésekre anélkül került sor, hogy a rendőrök egyáltalán közölték volna azt, hogy a társaság tagjait elő kívánják állítani.

b) Sem az igazoltatásokat, sem pedig az előállításokat megelőzően nem közölték az intézkedő rendőrök az intézkedéseik okát.

c) A jogi képviselő megítélése szerint a férfiak letérdeltetése, illetve földre fektetése semmilyen intézkedéstaktikai és/vagy jogszabályi célnak nem felelt meg, akár testi kényszer alkalmazásának tekintjük ezeket a cselekményeket, akár nem. Ellenszegülést nem tanúsítottak, a bilincselésük álló helyzetben történt, ráadásul egy ember végezte el. A rendőröknek egyértelműen lehetőségük lett volna a bilincselést követően az intézkedés alá vont személyek előállítására, és feltételezve azt, hogy várakozni is kellett megfelelő számú jármű megérkezéséig, a panaszosok magatartása semmiképpen nem adott okot arra, hogy ez a várakozás ne álló helyzetben történjen. Így semmilyen olyan kézzelfogható cél nem merül fel, amelyre tekintettel a letérdeltetés, illetve a földre fektetés indokolt volt. A jogi képviselő véleménye szerint ezek a cselekmények, ebben a formában alkalmasak voltak az intézkedés alá vont személyek megalázására.

d) A férfiak két- két és fél órán keresztül feküdtek hason a tűző napon az intézkedés helyszínén. Még ha a földre fektetés indokolt is lehetne, nyilvánvaló, hogy annak hossza

semmilyen ésszerű indokkal nem támasztható alá, különösen az időjárási viszonyokra figyelemmel, amelyek a megbilincselte, földre fektetett panaszosok szervezetét nagyfokú terhelésnek tették ki. A helyszínen az intézkedés közben több járőrautó érkezett, amelyek alkalmasak lettek volna a panaszosok elszállítására.

Ettől függetlenül értelem szerűen – ugyancsak az Rtv. 15. §-a szerinti arányossági követelményből fakadóan – a rendőröknek kötelességük lett volna a személyek előállításának mielőbbi megszervezése; figyelemmel csoport létszámára (5 fő) és az intézkedés helyszínére (bár a város szélére, de mindössze kb. 7 km-re található a városi rendőrkapitányságtól), ez semmiképpen nem igényelt volna két órás munkát.

A helyszínen semmilyen, olyan halaszthatatlannak minősülő nyomozati vagy egyéb cselekmény nem történt, amely a panaszosok jelenlétét indokolta volna.

Egyáltalán bármilyen, nyomozati célú cselekmény (további lopások iránti érdeklődés) is jóval az intézkedés megkezdése után történt, ráadásul a jogi képviselő álláspontja szerint nehezen érthető, hogy jelen esetben mi volt az a nyomozati érdek egyáltalán, amely – figyelemmel az elkövetett cselekmény jellegére – indokolta az elkövetők jelenlétét a helyszínen.

A panaszosok gépkocsijának felnyitása is azonnal megtörténhetett volna (amennyiben rögtön ellenőrzik, kiderült volna, hogy nincs lezárva, így az átvizsgálását sokkal korábban is fogantatosítani lehetett volna, tehát ez sem szolgálhatott indokul az előállítás elhúzóására.)

Különösen aránytalan az intézkedés hossza az elkövetett cselekmény súlyához képest, hiszen mint az utóbb kiderült, az elkövetési érték a szabálysértési értékhatáron belül maradt. Külön sérelmes továbbá, hogy a földön fektetéseket a tűző napon fogantatosították, amely a jogi képviselő álláspontja szerint embertelen bánásmódot eredményezett a panaszosokkal szemben.

e) O. V. nyilatkozata szerint, bár jelezte, hogy rosszul van, az egyik rendőr rendre megakadályozta azon törekvését, hogy rossz közérzetét enyhítse (visszanyomta a fejét, amikor felemelte), illetve nem tették lehetővé számára, hogy folyadékot vegyen magához.

A rendőröket az Rtv. 2. §-a szerinti általános jogvédelmi kötelezettsége és a 15. § szerinti általános, illetve a 16. § (1) bekezdése szerinti speciális arányossági követelmény alapján, valamint a 17. § (2) bekezdése alapján segítségnyújtási kötelezettség terhelte a rossz egészségi állapotra hivatkozó O. V. vonatkozásában.

f) A panaszos és társai szerint a beszállításukra kb. fél három-három óra körül került sor, ehhez képest a szabálysértési őrizet fogantatosítása céljából történő átszállításuk kb. 23 óra 15 perc körül történt. Tekintettel arra, hogy a tényállás már a beszállításakor tisztázott volt, nem tartja a jogi képviselő indokoltnak, hogy a panaszosok további „sorsának” meghatározása (szabálysértési eljárás megindítása, illetve a szabálysértési őrizet elrendelése) kb. 8 órát vegyen igénybe.

g) A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 31. § (11) bekezdése alapján a panaszos és társai élelmezéséről a személyi

szabadság elvonásától számított első 5 órát követően kell gondoskodni. Az élelmezés kb. 20 óra 30 perckor történt meg. A jogi képviselő álláspontja szerint a személyi szabadság elvonása az intézkedés megkezdésétől, azaz kb. 11 óra 45 perctől számítandó, nem pedig a kapitányságra történt beérkezéstől, bár tényként jegyezi meg a jogi képviselő, hogy az 5 órás időintervallum betartása az utóbbi időpontot figyelembe véve is elmaradt. A panaszosoknak szolgáltatott lelem mennyiségét is sérelmezi, (fél kiló kenyér és 10 dkg felvágott) mert a kapott adag nyilvánvalóan nem volt elegendő 5 felnőtt személy élelmezéséhez.

h) Az Rtv. 18. § (1) bekezdésével ellentétesen nem adtak lehetőséget a panaszosoknak arra, hogy a hozzátartozóikat értesítsék, sőt, téves tájékoztatást adtak az érdeklődő hozzátartozóknak a tekintetben, hogy az előállított személyek még a rendőrkapitányság épületében tartózkodnak-e.

i) Az intézkedő rendőrök az intézkedés során folyamatosan sértő, rasszista megjegyzésekkel illették az intézkedés alá vont személyeket. Ez a magatartás ugyancsak ellentétes a rendőrök Rtv. 2. §-ában foglalt általános jogvédelmi kötelezettségével.

Mindezek alapján a jogi képviselő kérte a Testület vizsgálatát.

A beadvány az egyes rendőrökre vonatkozóan részletes személyleírásokat tartalmaz, amelyek ismertetésétől a Testület eltekint.

2) A jogi képviselő 2013. szeptember 3-án kelt beadványában a Testület kérdéseire válaszolva előadta, hogy mind az áttételhez, mind a közzétételhez hozzájárulnak. Az elsőként kikerülő rendőrpáros köszönt egyedül az intézkedés során, azonban bemutatkozás és azonosító szám közlése elmaradt.

Az előállításukról a panaszosok igazolást kaptak, amelyben a jogi képviselő tudomása szerint az Rtv. 33. § (1) bekezdés e) pontjára hivatkoztak az előállítás okaként.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az ORFK Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az üggyel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatóak.

1) A kapitányságvezető 2013. szeptember 24-én kelt, a megyei Ellenőrzési Szolgálat vezetőjének címzett átiratában előadta, hogy a panaszossal és társaival szemben R. P. r. törzsőrmester, K. D. r. őrmester, Sz. G. r. őrmester, K. Sz. r. zászlós, V. P. r. törzsőrmester, L. T. r. zászlós., H. G. r. törzszászlós., I. G. r. törzsőrmester, G. G. r. törzsőrmester, G. Z. r. őrnagy és N. I. r. főtörzszászlós intézkedett. Az ügyben keletkezett iratokat másolatban csatolta, hang- illetve videofelvétel nem készült.

2013. július 1-jén kukoricacímer lopása miatt megtett bejelentés miatt a megyei rendőrfőkapitányság ügyeletesének utasítására H.város külterületén a H. úton található

mezőgazdasági területen levő kukoricatáblánál 11 óra 45 perckor megjelentek a H. városi Rendőrkapitányság (továbbiakban: illetékes rendőrkapitányság) állományába tartozó járőrök, és a helyszínen található személyekkel szemben a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdés a) pontjában, a (3), (6) bekezdésben, a 33. § (2) bekezdés f) pontjában foglalt intézkedéseket foganatosították.

A panaszos és társai cselekménye szabálysértés, vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúját alapozta meg. A helyszínen 10 fő rendőr vett részt az intézkedésben. A létszám nagyságát az intézkedés alá vontak létszáma indokolta, az intézkedés kezdetekor 5 fő rendőr volt a helyszínen, a további létszám emelkedését a megyei rendőr-főkapitányság ügyeletesének utasítására megjelenő bűnügyi helyszíni szemle bizottság, és a szabálysértési előkészítő csoport vezetőjének kitérkezése, valamint a körzeti megbízott bevonása (a kukoricatábla tulajdonosának feltalálása céljából) növelte. Az intézkedésben résztvevő valamennyi egyenruhás rendőr viselt azonosító számot.

A helyszínre érkező rendőrök kitérkezésükkor, az intézkedés megkezdése előtt tettek eleget az Rtv. 20. §-ban foglaltaknak.

Az intézkedés során a mobiltelefonok folyamatos csörgése miatt az eljáró rendőrök a telefonokat kikapcsoltatták, és a ruházatátvizsgálás végrehajtásakor a szolgálati gépjármű motorházának tetejére tetették az intézkedés alá vontakkal.

Az Rtv. 48. § b) és c) pontja alapján 3 fővel szemben bilincset, valamint egy fővel szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszer alkalmaztak. A kényszerítő eszközök használata előtt minden esetben a Szolgálati Szabályzat 39.§ (3) bekezdésében foglaltak szerint történt figyelmeztetés. A rendőrkapitányság épületében való megérkezés után a bilincs levételére azonnal sor került, további bilincselésre pedig nem került sor.

Az intézkedés során az intézkedés alá vontak a jogszabályokban előírt bánásmódban részesültek, rasszista tartalmú, sértő megjegyzéseket nem tettek az intézkedő rendőrök, ellenben az intézkedés alá vontak intézkedés során folyamatosan negatív jelzőkkel illeték a magyar rendőrség munkáját, viselkedésükkel, magatartásukkal lassították az eljárást, továbbá arrogáns módon, bántó megjegyzéseket tettek a rendőrökre, munkájukra, mindezek ellenére az intézkedésük, jogszerű, szakszerű, kulturált és emberséges volt.

A helyszínre tehát 11 óra 45 perckor K. Sz. r. zászlós, és V. P. r. törzsőrmester., R. P. r. törzsőrmester, K. D. r. őrmester, és Sz. G. r. őrmester érkeztek. Ezt követően a jogszabályban előírt módon igazoltatást akartak végrehajtani, mely intézkedéssel szemben a csoport férfi tagjai arrogáns, lekezelő módon reagáltak, közülük egy fő, (P. R.) agresszív mozdulatokkal, támadólag lépett fel R. P. r. törzsőrmesterrel szemben, aki az agresszív támadó magatartás megtörése céljából a tanult önvédelmi fogással a földre kényszerítette (hasra), majd ezt követően a földön fekvő megbilincselte P. R.-t. Mivel az intézkedés alá vontak továbbra is agresszívan viselkedtek, a másik két férfit is megbilincseltek, esetleges szökésüknek megakadályozása céljából. A három férfival jelen lévő két női panaszost, és a teherautó sofőrjét nem bilincseltek meg, mivel az intézkedés folyamán teljesen együttműködő magatartást tanúsítottak.

A bilincseléseket követően a személyek ruházatát a helyszínen átvizsgálták, a személyeket az országos körözési nyilvántartó rendszerben ellenőrizték, eközben a megyei rendőrfőkapitányság ügyeletesének jelentést tettek a helyszínen történekről. Az ügyeletes részéről azt az utasítást kapták, hogy maradjanak a helyszínen, biztosítsák azt, gyűjtsenek adatokat a jogsértéssel kapcsolatban a bűnügyi szemle bizottság kérézéséig.

Az intézkedés alá vont személyeket a rendőri intézkedéssel kapcsolatban jogorvoslati jogosultságukról, panaszjogukról a jogszabályban meghatározott módon szóban tájékoztatták az intézkedést végrehajtó rendőrök.

A bűnügyi szemlebizottság helyszínre érkezéséig a melegre való tekintettel az elkövetőket a saját ivóvizükből (az intézkedés során többször) megkínálták, amit visszautasítottak, ezek után őket hűvös helyre, a temető kerítésének a tövébe, ülő helyzetben helyezték el. A helyszínen levő kukoricatábla tulajdonosának megállapítása, kiértésítése és helyszínre való érkezése után a tulajdonos az eljáró rendőröknek nyilatkozott, hogy a panaszosokat nem ismeri, és számukra engedélyt nem adott a szóban forgó területen levő kukoricánövénnyel címerének leszedésére.

A bűnügyi szemlebizottság tagjai (H. G. r. főtörzszászlós, I. G. r. őrmester és G. G. r. törzsrőmester), valamint a szabálysértési előkészítő csoport vezetője G. Z. r. őrnagy megérkezése után az elkövetők tulajdonában, a helyszínen levő gépjárművet a bűnügyi szemle bizottság a jogszabályi keretek között átvizsgálta. A csomagtartóból még üres zsákok kerültek elő, és néhány zsákban kukoricacímer volt, ami egy előző szedéséből maradt meg.

A leszedett kukoricacímert a helyszínen levő teherautó sofőrjével elszállították, és lemérték a kárérték felmérése céljából, ahol megállapítást nyert, hogy tulajdon elleni szabálysértést követtek el a panaszosok, ezért az eljárás alá vontakat a törvényi szabályozásnak megfelelő módon előállították a további intézkedések megtétele céljából. Az előállítás megkezdése előtt ezt közölték a helyszínen az elkövetőkkel, valamint az intézkedéssel szemben a jogorvoslati jogosultságukról tájékoztatták őket. Az eljárás alá vont személyek a rendőri intézkedésekkel szemben panasszal nem éltek.

A teherautó vezetője, J. Gy. tekintetében az eljárás során megállapítást nyert, hogy a szabálysértéshez nincsen köze, ő csak segíteni szeretett volna a csoport tagjainak a kukoricacímer szállításában. Nem tudott róla, hogy a kukoricacímer nem a panaszos és társai tulajdonát képezi. Őt a helyszínen tanúként meghallgatták, majd a szabálysértési előkészítő csoport vezetője a meghallgatás végeztével szabadon bocsátotta.

A rendőri intézkedések során sérülés nem keletkezett, de az előállítottak orvosi vizsgálatban részesültek.

Az előállítás időtartama az intézkedés megkezdésétől számítva 11 óra 45 perctől kezdődött. Az előállítás végrehajtása során a helyszínről a rendőrkapitányságra 14 óra 00 perckor érkeztek meg a panaszosokkal. Ezt követően G. Z. r. őrnagy a panaszosokat szóban tájékoztatta az eljárás várható lefolyásáról, annak időtartamáról.

A helyszínről való beérkezés után az intézkedő rendőrök az előírásoknak megfelelően elkészítették az előállításról, kényszerítő eszköz használatáról szóló jelentést, valamint a szabálysértési feljelentéseket.

Ezt követően mivel az eljárás alá vontak a szabálysértésekről, szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 171. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző szabálysértést követtek el, amely a szabálysértési elzárással büntethető szabálysértések közé tartozik, velük szemben az eljárás azonnal lefolytatható volt, a cselekmények elkövetése során tetten érték őket, a rendőrség a bírósági eljárást előkészítő eljárás lefolytatását kezdte meg velük szemben.

Ennek keretében került sor a sértett, valamint a tanú jegyzőkönyvben történő meghallgatására. Mivel ezen esetekben gyorsított bírósági eljárás került alkalmazásra, szükségessé vált a tárgyalást lefolytató bíró értesítése, valamint időpontkérés a tárgyaláshoz, és ezt követően a védő kirendelése, értesítése, mivel az előállított, kényszerintézkedéssel érintett 5 fő esetében a tulajdon elleni szabálysértés elkövetése miatt az őrizetbe vétel feltételei fennálltak.

Ezt követően került sor a panaszosok eljárás alá vontként történő meghallgatására. Az utolsó személy (J. J.) meghallgatására 17 óra 30 perckor került sor. Ezután következett a gyorsított bírósági eljáráshoz, őrizetbe vételhez szükséges további iratok elkészítése. Ezen iratok tartalmazzák a védő kirendelő határozatot, az őrizetbe vételi határozatot, az összefoglaló jelentést; rendelvényt, átiratokat az E. városi Rendőrkapitányságnak, valamint E. városi Járásbíróságra az átkísérési utasítást, iratborítót, iratjegyzéket és költségjegyzéket. Az iratokat mind az öt előállított vonatkozásában külön-külön készítették el.

A panaszossal és társaival szemben foganatosított rendőri intézkedések a r. alezredes szerint jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak, illetve a csoport tagjai a rendőri intézkedésekkel, eljárási cselekményekkel szemben panaszjogukkal nem éltek.

Az őrizetbe vétel kihirdetése a panaszos részére 17 óra 51 perckor, O. V. részére 18 óra 20 perckor, P. A. részére 18 óra 36 perckor, P. R. részére 18 óra 45 perckor és a J. J. részére 19 óra 3 perckor történt meg.

A panaszosok részére a hozzátartozók, vagy más személyek kiértesítésére a lehetőséget biztosították az eljáró rendőrök, e jogukkal egyikük sem élt, ezt megfelelően dokumentálták. A panaszosok részére az öt órát meghaladó előállításuk során az élelmezés lehetőségét biztosították az eljáró rendőrök, de az előállítottak ezen jogosultságukkal sem kívántak élni. Ezen nyilatkozatukat szintén rögzítették.

A foganatosított intézkedések során a jogorvoslati lehetőségeikről, panaszjogukról a rendőri intézkedésekkel szemben szóban, és írásban is tájékoztatva lettek a panaszosok, az Rtv. 92.-93. §-ban foglaltak szerint. Az intézkedés alá vont személyek panaszjogukkal nem éltek a rendőri intézkedésekkel szemben. Egyik résztvevővel szemben sem indult eljárás a panaszolt intézkedéssel összefüggésben.

A panaszos vonatkozásában az alábbiakat adta elő a kapitányságvezető:

Az intézkedés megkezdése előtt szóban tettek eleget az intézkedő rendőrök az Rtv. 20. §-ban foglalt kötelezettségüknek. A panaszossal szemben – aki az intézkedés során agresszív magatartást tanúsított – testi kényszerrel nem alkalmazták, ugyanakkor tartani lehetett attól, hogy szökést kísérel meg, ezért megbilincseltek. A kényszerítő eszköz alkalmazása előtt figyelmeztették a panaszost annak használatára, valamint a bilincselés okáról is tájékoztatást kapott.

Nem felel meg a valóságnak az a panaszosi előadás, hogy a rendőrök letérdeltették, illetve hogy hasra fektették a panaszost és társait a napon, mivel a panaszosnak ülő helyzetben, hűvös helyen kellett várakoznia. Olyan utasítás nem hangzott el a rendőr részéről, hogy emiatt hasra kell fordulnia.

Nem felel meg a valóságnak, hogy a körszakállas rendőr fél vadkendert helyezett a panaszos vállára a térdepeltetése alatt, azzal a felkiáltással, hogy „így újabb bűncselekményt követett el.” Azon panaszosi állítást is cáfolta az átirat, mely szerint úgy hasaltatták le a térdeplő helyzetből, hogy a rendőr „lerúgta”.

2) A panaszos előállításának végrehajtásáról és a vele szembeni kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentés rögzíti, hogy a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatták, az Rtv. 29. § (4) bekezdése alapján átvizsgálták, és az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) bekezdés II. fordulója (akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható) előállították. A panaszossal szemben kényszerítő eszközt (bilincset) alkalmaztak, 11 óra 45 perctől 14 óráig, „a kezek előre, illetve hátrabilincselésével”. A bilincselés jogalapja az Rtv. 48. § c) pontja – szökés megakadályozása – volt. A rendőri intézkedés során sérülés és anyagi kár nem keletkezett, az előállított hozzátartozójának/képviselőjének kiértesítést nem kérte.

Az intézkedés alapjául szolgáló eseményt a következőképpen rögzíti a jelentés.

G. Z. r. őrnagy 2013. július 1-jén 11 óra 45 perckor a megyei rendőr-főkapitányság ügyeletesének utasítására megjelent a H. város, H. úton a temető melletti kukoricaföldön, mivel onnan kukoricalopásról érkezett bejelentés. A r. őrnagy a helyszínre érve intézkedés alá vonta a panaszost és négy társát, akik egy Mercedes típusú, *** forgalmi rendszámú tehergépkocsira rakodtak fel 21 zsák kukoricacímert. A helyszínen megállapítást nyert, hogy a társaság tagjainak nem volt engedélye kukoricát szedni, ezért ők szabálysértés elkövetésén lettek tetten érve. A jelentést író rendőr közölte a panaszossal a szabálysértés tényét, valamint azt, hogy további eljárás lefolytatása céljából előállítják az illetékes rendőrkapitányságra. Ezt követően panasz- és sérülésmentesen előállította a rendőrkapitányságra, ahol panasz- és sérülésmentesen átadta az előkészítő csoport részére.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján átadták a panaszosnak az előállítás okáról a tájékoztatót, és az előállítás időtartamáról szóló igazolást is.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedés jogszerű, szakszerű és arányos volt.

3) Az előállításról szóló – a panaszos által aláírt – igazolás szerint a panaszos előállítása 2013. július 1-jén 11 óra 45 perctől 17 óra 51 percig tartott. Az igazolás tartalmazza az Rtv. 92-93. § szerinti jogorvoslati kioktatást és a Testület, illetve számos más jogvédő szerv elérhetőségét.

4) Az „előállított személy jogait, kötelezettségeit, valamint az előállító helyiség rendjét tartalmazó tájékoztató, valamint a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendeletben meghatározott szóbeli tájékoztatás megtörténtéről, megértéséről, illetőleg az írásos tájékoztató átvételéről” elnevezésű dokumentumon a panaszos úgy nyilatkozott, hogy a dokumentum címében foglaltakról a fogdába helyezésekor magyar nyelven szóban és írásban tájékoztatást kapott, illetőleg az élelmezéssel kapcsolatban úgy nyilatkozott, hogy azt nem igényli. A panaszos a nyilatkozatot aláírásával ellátta.

5) A 2013. július 1-jén kelt nyilatkozat elnevezésű dokumentumon a panaszos akként nyilatkozott, hogy az intézkedés várható időtartamáról tájékoztatást kapott, azonnali ellátást igénylő egészségügyi problémája nincsen, tudomása szerint fertőző betegsége nincsen. Az irat azt is rögzíti, hogy az Rtv. 18. § (1) bekezdésében biztosított kiértesítést nem történt meg, amelynek oka az, hogy a kiértesítést a panaszos nem kérte. A panaszos a nyilatkozatot aláírásával ellátta.

6) A 2013. július 1-jén készült orvosi vélemény szerint a panaszoson külsérelmi nyom nincs, fertőző betegsége, tetvessége, rühessége nincs, ugyanakkor az előállított elmondása szerint COPD-je (krónikus obstruktív légúti betegség) van, a PO₂ szintje 96 %.

A vélemény szerint a panaszos fogdában elhelyezhető, elkülönítése nem indokolt.

7) A szabálysértési feljelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben a Szabs. tv. 177. § (1) bekezdés a) pontja szerinti szabálysértés gyanúja merült fel. Az események leírása megegyezik az előállítási jelentésben foglaltakkal. A lopással okozott kár a tulajdonos elmondása szerint 32.000 Ft.

Az intézkedés során jelen volt R. P. r. törzsőrmester, K.D. r. őrmester, K. Sz. r. főtörzsőrmester, Sz. G. r. őrmester, valamint V. P. r. törzsőrmester.

A feljelentést megfogalmazó R. P. r. törzsőrmester az intézkedés napján azért érkezett az ügyelet utasítására a köztemető mellett fekvő kukoricaföldre, mert onnan bejelentést tettek kukoricalopásról. A helyszínre érkezve intézkedés alá vont a panaszost és négy társát, akik egy **** forgalmi rendszámú, Mercedes típusú tehergépkocsira 21 zsák kukoricacímert (200 kg) pakoltak fel abból a célból, hogy azt eltulajdonítsák.

Az intézkedés során kiderült, hogy a tehergépkocsit J. Gy. vezette, aki a helyszínen elmondta, hogy azért jött segíteni, mert a társaság tagjai rossz anyagi körülmények között élnek, és mivel ő Jobbágyi község alpolgármestere, szeretett volna segíteni nekik a termény szállításában. J. Gy.-nek nem volt tudomása arról, hogy a panaszos és társai a címereket engedély nélkül szedték le. Ezt követően a helyszínre érkezett K. K., a föld tulajdonosa, aki elmondta, hogy a leszedett címerek értéke kb. 32 000 forint. A tulajdonosnak a címereket a rendőrkapitányságon hiánytalanul átadták. Ezt követően a r. törzsőrmester a panaszossal és társaival közölte az általuk elkövetett szabálysértés tényét, valamint, hogy ellenük szabálysértési feljelentéssel fog élni. A tájékoztatást az intézkedés alá vont személyek megértették, és tudomásul vették. A panaszost és társait ezt követően az illetékes rendőrkapitányságra állították elő, sérülés- és panaszmentesen.

8) J. Gy. tanú meghallgatásáról készült jegyzőkönyv rögzíti, hogy a tanú meghallgatására 2013. július 1-jén 14 óra 40 perc és 15 óra 50 perc között került sor. A tanú elmondta, hogy O. V. hívta fel, hogy segítsen a temető mellől kukoricacímert elszállítani, mivel neki (méhész lévén) van egy nagy teherautója. Nem nagyon érdeklődött, mert már korábban is segített gyógynövényeket szállítani. Amikor odaért a temetőhöz, már két asszony és három férfi ült a kerítés tövében, O.V. fogadta őt és elmondta, hogy hová tolasson be a teherautóval. 5-6 zsákot tettek fel a kocsira, amikor megjelent a rendőrség. A tanú nem tudta, hogy volt-e engedélyük, de megbízott O. V-ben, mert ő östermelő és tisztában van a gyűjtés szabályaival. Meg se fordult a fejében, hogy törvénytelenéget követnek el O.V. és a barátai.

9) A K. K. tanú meghallgatásáról készült jegyzőkönyv rögzíti, hogy a tanú meghallgatása 2013. július 1-jén 15 óra 40 perctől 15 óra 45 percig tartott. A tanú elmondta, hogy a kukoricás az ő tulajdona. Elmondta, hogy a kukoricacímer leszedésével komoly kárt okoztak neki, mert így nem porozza be magát a növény, és így jelentős területen nem lesz termés. Elmondta, hogy a panaszost és a társait nem ismeri, nekik engedélyt nem adott arra, hogy a területre bemenjenek és onnan bármit is elvigyenek.

10) A panaszos meghallgatásáról készült jegyzőkönyv rögzíti, hogy a meghallgatása 2013. július 1-jén 16 óra 10 perckor vette kezdetét. A jegyzőkönyv a kihallgatás befejező időpontját nem jelöli meg.

A panaszos vallomástételi jogával élve elmondta, hogy régről ismeri O. V.-t, többször szedett neki gyógynövényt, tavaly is szedtek kukorica címert, akkor nem volt gond vele. A mai napon reggel 5 órakor érkezett a panaszos címére egy Rudi nevű férfi, az ő kocsijával jöttek H. városba, és leszedték a címert. A panaszos elmondta, hogy nem tudta, hogy ezzel lopást követ el.

11) Az őrizetbe vétel elrendeléséről szóló határozat rögzíti, hogy a panaszos szabálysértési őrizetbe vételének kezdete 2013. július 1-jén 11 óra 45 perc, a vége 2013. július 4-én 11 óra. A határozatot 2013. július 1-jén 17 óra 51 perckor kihirdették a panaszosnak.

12) A SZNYR adatai szerint a panaszos a 2013. július 1-jén történtek miatt figyelmeztetésben részesült.

13) A teljes szabálysértési anyagot megküldte a rendőrség, azonban a komplett iratanyag (a tárgyalás megtartása érdekében a megyei szakirányítással történt kapcsolatfelvétel megtörténtéről készült hivatalos feljegyzés, a védő kirendeléséről szóló határozat, rendelvény a szabálysértési őrizetben a rendőrségi fogdába történő befogadásról, átkísérési utasítás) ismertetésétől a Testület eltekint, mivel a rendőri intézkedésre vonatkozóan nem tartalmaznak információt.

III.

A Testület először azt vizsgálta, hogy az előterjesztett beadványok közül valamennyit az arra jogosult terjesztette-e elő.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése értelmében *akinek* az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el. A (3) bekezdés szerint a cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője jár el, korlátozottan cselekvőképes személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat. A panasz meghatalmazott vagy jogi képviselő útján is előterjeszhető. Jogi képviselőként jogvédelemmel foglalkozó egyesület vagy alapítvány, nemzetiségi önkormányzat, jogi oktatást végző egyetem állam- és jogtudományi doktori fokozattal rendelkező egyetemi oktatója is eljárhat.

Az Rtv. 92. §-ából következik, hogy a Testület eljárását – akár személyesen, akár képviselő útján – csak az kezdeményezheti, akit a rendőri intézkedés érintett.

A beadvány többek között azt is sérelmezte, hogy a panaszos és társai előállításánál téves tájékoztatást adtak hozzátartozóiknak a hollétükről, azt mondták nekik, hogy már elszállították őket E. városba, pedig ez nem felelt meg a valóságnak.

Ezen sérelmezett, álláspontjuk szerint téves tartalmú tájékoztatás a panaszos hozzátartozóinak tisztességes eljáráshoz való jogát érintették, ezért e vonatkozásban a fentebb hivatkozott jogszabályhely alapján nekik van (lett volna) joguk panasszal élni.

Mindezek alapján a Testület nem vizsgálta a panaszbeadvány ezen részét.

IV.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jogát, a IV. cikkben rögzített szabadsághoz való jogát, a XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogát, továbbá a hátrányos megkülönböztetés XV. cikk (2) bekezdésében rögzített tilalmát, az alábbiak szerint.

1) A Testület az előállítás jogszerűségének vizsgálata során az alábbi megállapításokra jutott.

a) A Testület először azt vizsgálta, hogy megfelelő jogalap birtokában állították-e elő a panaszost a rendőrök.

A panaszos elfogásáról készült jelentés szerint, hogy a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) bekezdés II. fordulata (akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható) állították elő. Az események rövid leírásaként rögzíti a jelentés, hogy a rendőrök az ügyeletvezető utasítására jelentek meg a kukoricaföldön, ahol azt tapasztalták, hogy 21 db zsák van felpakolva az ott

parkoló tehergépkocsi platójára, nevezett zsákokban kukoricacímerek voltak letépkedve. Ezt követően a helyszínen szabálysértés elkövetésén tetten ért – kukorica címerek tépkedése közben – panaszost és ott vele együtt tartózkodó további négy személyt elfogták a rendőrök, majd körözési rendszerben ellenőrizték és 14 órakor az illetékes rendőrkapitányságra előállították, majd sérülés és panaszmentesen átadták G. Z. r. őrnagynak további eljárás lefolytatása céljából.

A panaszos szintén úgy nyilatkozott, hogy az autóra rakodás közben érkeztek meg a rendőrök és kezdtek velük szemben intézkedni. A meghallgatása során elismerte a cselekményt, de úgy nyilatkozott, hogy nem volt tudomása arról, hogy cselekményük szabálysértésnek minősül.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dologt kell visszatartani.

A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel tehát azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerült-e olyan szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúja, amely kapcsán az eljárás azonnal lefolytatható, és amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra.

Az első kérdéssel kapcsolatban a Testület utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely bűncselekmény, szabálysértés tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy valamely eljárás alá vont személy elkövetett-e bűncselekményt vagy szabálysértés, azonban ha – olyan esetekben, amikor a rendőrség az intézkedés alapjaként bűncselekmény, szabálysértés gyanújára hivatkozik – nem végeznél a rendőri intézkedés alapjául szolgáló magatartás értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy a panaszos részéről a bűncselekmény, vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja felmerülhetett-e.

Ezzel összefüggésben a Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos követett-e el bűncselekményt, szabálysértést vagy sem, hanem csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy panaszossal szemben felmerül a bűncselekmény, szabálysértés elkövetésének – a megalapozott gyanú szintjénél alacsonyabb fokú – gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapítja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, szabálysértést, vagy a bűncselekmény, szabálysértés elkövetése nem bizonyítható.

A rendőri jelentések szerint a panaszos és társai által leszedett kukoricacímer értéke 32.000 Ft.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdése szerint, aki idegen dologt másától azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.

A Szabs. tv. 177. § (1) bekezdése a) pontja szerint tulajdon elleni szabálysértést követ el az, aki ötvenezer forintot meg nem haladó értékre lopást, sikkasztást, jogtalan elsajátítást, orgazdaságot követ el, úgyszintén, aki e cselekmények elkövetését megkísérli.

A lopás szabálysértési tényállását tehát a Szabs. tv. tulajdon elleni szabálysértésként, az elzárással is büntethető szabálysértések között szabályozza, és mint ilyen esetében lehetővé teszi a szabálysértési őrizet és a bíróság elé állítás alkalmazását. (Szabs. tv. 73. § (1) A rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti. A tettenérésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni akkor is, ha a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított nyolcvennyolc órán belül elfogja. 124. § (1) bekezdés: a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés miatt őrizetbe vett személyt a rendőrség a gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából a bíróság elé állítja.

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület itt is a 265/2011. (IX. 14.) számú állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi.

A Btk. kommentárja szerint a bírói gyakorlat – a tetten ért tolvaj által az eltulajdonított dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszak rabláskénti minősülése kapcsán – a tettenérés fogalmát tágan értelmezi, nem csak a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezést érti rajta, hanem megállapíthatónak tartja akkor is, ha a bűncselekmény felfedezése a lopás befejezését jelentő elvétel után, de még az elvitel közben történik. Tettenérésnek minősül a lakásbetörés elkövetőjének a folyamatos üldözés utáni, akár a helyszíntől távoli elfogása is, ám a folyamatos üldözés megállapításának feltétele a helyszínről távozó tolvaj *folyamatos* szemmel tartása és *megszakítás nélküli* üldözése. Amennyiben a folyamatos üldözés megszakad, nem beszélhetünk tetten ért tolvajról (lásd: Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 587-588. o.).

A Büntető eljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) szerint [127. § (3) bekezdés] a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. kommentárja is kiemeli, hogy nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy *üldözés során* elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.].

Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Tekintettel arra, hogy a jelen esetben tettenérés a fentiek szerint megvalósult, fennálltak a panaszos szabálysértési őrizetbe vételének feltételei, így lehetősége volt a rendőrségnek, hogy a panaszost gyorsított eljárásban a bíróság elé állítsa, tehát fennállt az eljárás azonnali lefolytatásának a lehetősége a rendőri intézkedés pillanatában. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában került sor, amelyet az a tény sem tenne jogszerűtlenné, hogy utóbb mégse került volna sor az őrizetbe vételre vagy a bírósági eljárást időben nem folytatták volna le, hiszen az előállítás jogszerűségének kérdését mindig azon információk alapján kell megítélni, ami az intézkedő rendőrnek intézkedés idején a birtokában volt, vagy amelynek kellő körültekintés mellett a birtokában lehetett volna.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában került sor, így ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

b) Tekintettel arra, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdésében meghatározott előállítási okok nem kötelező jelleggel írják elő az előállítást, hanem mérlegelési jogot engednek az intézkedő rendőrnek, a Testület vizsgálata az Rtv. 15. §-ban meghatározott arányosság követelményének a megvalósulását.

Az arányosság követelményét az Rtv. 15. §-a akként írja elő, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Jelen esetben tekintettel arra, hogy a rendőrök a cselekmény egyszerű megítélése miatt a panaszos bíróság elé állítását kívánták kezdeményezni, amelynek az előző alpontban kifejtettek szerint fennálltak a feltételei, a Testület álláspontja szerint az előállítás megfelelt az arányosság követelményeinek.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos előállítása megfelelt az arányosság követelményének, ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

Megjegyzi a Testület, hogy az előállítás időtartamának arányosságát a szabálysértési őrizetbe vételre figyelemmel nem vizsgálta.

2) A panaszossal szemben a rendőrök az intézkedés során kényszerítő eszközt is alkalmaztak, amivel összefüggésben a Testület az alábbi megállapításokat teszi.

a) A jogi képviselő kifogásolta, hogy a panaszossal szemben úgy alkalmaztak bilincset, hogy egyik Rtv.-ben szereplő bilincselési ok sem állt fent.

Az intézkedés napján készült, előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben kényszerítő eszközt (bilincset) alkalmaztak, 11 óra 45 perctől 14 óráig, a kezek előre, illetve hátrabilincselésével. A bilincselés jogalapja az Rtv. 48. § c) pontja – szökés megakadályozása – volt.

A kapitányságvezető – az intézkedés napjához képest később, 2013. szeptember 24-én kelt átirata – arról adott tájékoztatást a panaszos vonatkozásában, hogy a panaszossal szemben –

aki az intézkedés során agresszív magatartást tanúsított – testi kényszert nem alkalmaztak, ugyanakkor tartani lehetett attól, hogy szökést kísérel meg, ezért megbilincseltek. A kényszerítő eszköz alkalmazása előtt figyelmeztették a panaszost annak használatára, valamint a bilincselés okáról is tájékoztatást kapott.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános szabályait az Rtv. 16. §-a rendezi, eszerint „a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható”.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A bilincs alkalmazásának eseteit az Rtv. 48. §-a sorolja fel, amely szerint a rendőr a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére bilincset alkalmazhat.

Az Rtv. 61. § (1) bekezdése előírja, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet — ha az eset körülményei lehetővé teszik — előzetesen figyelmeztetni kell.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a tovább részletezi. Annak (1) bekezdése példalózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint továbbá a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől, másrészt az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik, harmadrészt az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság fentebb említett követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, míg a (2)

bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az intézkedés napján keletkezett jelentés az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírásánál nem számol be sem a panaszos szökési kísérletéről, sem erre utaló magatartásról, ami indokolta volna a bilincs alkalmazását, csupán tényként rögzítette a panaszos bilincselését. (Amelynek módja így az előre kitöltött sablon jelentés szövegéből nem is derül ki.) A későbbiekben készült kapitányságvezető összefoglaló átirata is csak annyit tartalmaz, hogy testi kényszert nem alkalmaztak – az egyébként agresszíven viselkedő – panasossal szemben, azonban megbilincseltek, mivel tartani lehetett attól, hogy kivonja magát az intézkedés alól.

A Testület számára az intézkedés napján kelt jelentés hiányos, illetve a későbbi átirat meglehetősen általános indoklásából nem vált ismertté olyan *konkrét* körülmény, amely a panaszos szökésére, erőszakos magatartásának veszélyére utalt volna, így a Testület nem tudta elfogadni a bilincsalkalmazás jogalapjaként megjelölt rendőrségi hivatkozást és indoklást.

A fenti rendelkezések összeolvasásából a Testület álláspontja szerint az is következik, hogy amennyiben fenn is állt volna a szökés veszélye, még abban az esetben is csak akkor lett volna alkalmazható a bilincs – figyelemmel az Rtv. 15. §-ban és a 16. § (1) bekezdésben foglalt arányosság követelményére, illetve a Szolgálati Szabályzat 39. §-ában előírt fokozatosság elvére –, *ha a testi kényszer alkalmazása nem vezetett volna eredményre; vagy már eleve kilátástalan lett volna az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazásának sikere*, azonban testi kényszer alkalmazásáról, vagy annak megkísérléséről egyáltalán nem számol be egyik rendőrségi dokumentum sem. A Testület megítélése szerint az intézkedő rendőrök az arányosság követelményét nem vették figyelembe, amikor a testi kényszer, mint enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása helyett rögtön azt közölték, hogy bilincselik a panaszoszt.

Megjegyzi a Testület, hogy konkrét szökés veszélyének fennállása esetén, sikertelen vagy eleve kilátástalan testi kényszer alkalmazása esetében is kétséges, hogy a helyszínen történő várakozás teljes időtartamát átfogó bilincselés mennyiben felelt volna meg a fokozatosság és arányosság elvének, hiszen a rendőri állomány időközben 11 főre növekedett.

A Testület álláspontja szerint akkor jártak volna el a rendőrök megfelelően, ha a fokozatosság és arányosság elvének szem előtt tartásával a bilincs alkalmazás mellőzésével egy kevésbé jogkorlátozó eszköz, azaz a testi kényszer használata mellett döntenek. **Erre tekintettel a Testület megállapította, hogy jogszerűtlenül került sor a panaszos megbilincselésére, ami által sérült az emberi méltósághoz való joga. A bilincselést megelőző figyelmeztetés elhangzása kapcsán az egymásnak ellentmondó panaszosi és rendőri állításokat a Testület feloldani nem tudta, ezért e vonatkozásban a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem megállapítható.**

b) A bilincsalkalmazás módját illetően a rendelkezésre álló adatok alapján a Testület a következőket állapítja meg.

Sem az intézkedés napján kelt jelentésből, sem a később készült átiratból nem derül ki, hogy milyen módon bilincseltek a panaszoszt, azonban a rendőrségnek rendelkezésre állt a panaszbeadvány teljes szövege, és nem cáfolták az abban szereplő panaszosi állítást, mely szerint a panaszoszt és társait hátra helyzetben bilincseltek. A Testület gyakorlata szerint,

amennyiben a rendőrség a panasz tartalmának megismerését követően nem cáfolja a panaszos állítását – illetőleg a rendelkezésre álló körülmények nem támasztanak kétséget azzal kapcsolatban –, úgy a Testület a döntését a panaszosi állításra alapozza.

Figyelemmel a jogszabályi rendelkezésekre, a Testület a kezek hátra bilincselését különösen súlyosnak tartotta, mivel a kezek hátra bilincselése a fentebb idézett rendelkezés alapján akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, illetve szökéstől, márpedig a panaszos vonatkozásában – a fentiek alapján – e feltételek egyike sem állt fenn.

A Testület szerint a fenti jogkorlátozást súlyosbítja azon tény, hogy a panaszos kezeit hátra helyzetbe bilincselték (amely panaszosi állítást a rendőrök nem cáfolták), a Testület ehelyütt is felhívja a figyelmet arra, hogy a szolgálati szabályzatban szabályozott bilincselési módok az előállított személy által tanúsított ellenállás fokához igazodnak.

c) A panaszbeadvány szerint a rendőrkapitányság épületében sem vették le a panaszosról a bilincset, úgy kellett várakoznia.

A rendőrségi iratok ezen állítást cáfolták, és azt rögzítették, hogy a rendőrkapitányság épületébe érve levették a panaszosról a bilincset.

A rendőrkapitányságon történő várakozás alatti bilincselés jogszerűségének kérdésében fennálló rendőri és panaszosi állítások közti ellentétet a Testület egyéb bizonyíték híján nem tudta feloldani, ezért e tekintetben a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem megállapítható.

3) A panaszos jogi képviselője sérelmezte, hogy a helyszíni intézkedés időtartama indokolatlanul hosszú volt.

A jogi képviselő sérelmezte, hogy a panaszosokat a helyszínen órákon keresztül várakoztatták, pedig az intézkedés közben több járórautó érkezett, amelyek alkalmasak lettek volna a panaszos(ok) elszállítására. A jogi képviselő álláspontja szerint a rendőröknek kötelességük lett volna a személyek előállításának mielőbbi megszervezése; figyelemmel csoport létszámára (5 fő) és az intézkedés helyszínére (a város széle), azonban ez véleménye szerint semmiképpen nem igényelt volna két órás munkát, ráadásul a helyszínen semmilyen halaszthatatlannak minősülő nyomozati vagy egyéb cselekmény nem történt, amely a panaszosok jelenlétét indokolta volna.

A rendőri jelentés szerint a panaszossal és társaival szembeni intézkedés 11 óra 45 perckor kezdődött, az előállításuk foganatosításakor 14 órakor érkeztek a rendőrkapitányságra. Ezen időtartam alatt a helyszínen meghallgatták a panaszost és társait, és a gépkocsi vezetőjét, majd a férfiakat az ellenállásuk miatt megbilincselték, és az ügyelet utasítására megvárták a bűnügyi szemle bizottságot, akikkel átvizsgálták a gépkocsit, illetve kiderítették a kukoricatábla tulajdonosának kilétét, akit a helyszínen nyilatkoztattak arról, hogy adott-e engedélyt a panaszosnak és társainak a kukoricacímerek leszedésére. Ezt követően a teherautó sofőrjével elszállították a címereket a gyógynövénytelepre, ahol lemérték azt az érték meghatározása céljából. Amikor ez megtörtént, foganatosították a panaszos és társai előállítását.

A fentiekből kitűnik tehát az, hogy a tulajdonos nyilatkoztatása nélkül nem lehetett eldönteni a helyszínen, hogy történt-e jogsértés. Az elkövetési érték megállapítása nélkül nem lehetett eldönteni, hogy szükséges-e a panaszosok előállítására, illetve, hogy velük szemben milyen eljárást indítsanak meg a rendőrök (büntető-, szabálysértési eljárás, illetve van-e lehetőség bíróság elé állításra). Ezek miatt szükséges volt a tulajdonos nyilatkoztatása egyrészt arról, hogy megengedte-e a szedést a panaszosnak és társainak, másrészt az elkövetési értékről. A tulajdonos meghallgatásakor erre nem tudott nyilatkozni, ezért szükséges volt a kukorica telepre szállítása és lemérése. Ezt követően pedig 14 órakor előállították a panaszost és társait.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a **rendőrség eljárása megfelelt az arányosság követelményének**, mivel a több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt választották, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A Testület álláspontja szerint a helyszíni intézkedés hossza miatt nem sérült a panaszos tisztessége eljárásához való joga.

4) A jogi képviselő kifogásolta, hogy a panaszos és társai mobiltelefonjait elvették.

A rendőrségi iratok a panaszosi állítással ellentétben azt tartalmazzák, hogy az intézkedés alatt a mobiltelefonok folyamatos csörgése miatt az eljáró rendőrök a telefonokat kikapcsoltatták, és a ruházatátvizsgálás végrehajtásakor a szolgálati jármű motorházának tetejére tették az intézkedés alá vontakkal.

Az Rtv. 13. § (3) bekezdése értelmében, ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja, az ezzel okozott kárért a rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsultat kártalanítania kell.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A Testület a mobiltelefonokkal kapcsolatos rendőrségi gyakorlatot a rendelkezések összeolvasása alapján a következőképpen értékeli. Olyan esetekben, amikor a rendőri intézkedés célját veszélyezteti, ha az intézkedés alá vont személy mobiltelefonon ellenőrizetlenül lép kapcsolatba valakivel (pl. nem zárható ki, hogy bűntársát értesíti a gyanú szerint tetten ért elkövető), úgy az Rtv. 17. § (1) bekezdése és 13. § (3) bekezdése kellő jogalapot biztosít a rendőrnek a telefon (mint az intézkedés eredményes végrehajtását akadályozó tárgy) elvételére. Ha ilyen körülmény az adott helyzetben nem áll fent, úgy a telefonhasználat korlátozásának nincsen jogalapja.

Jelen esetben a rendőrség előadása szerint a panaszos és társainak telefonjainak folyamatos csörgése akadályozta az intézkedést. A Testület meggyőződése szerint meglehetősen valószínűtlen az a helyzet, hogy a panaszosok telefonjai egyszerre és folyamatosan csörgjenek, ezért nem fogadta el a rendőrség által hivatkozott körülményt, hogy a panaszos(ok) előállítására történő várakozást akadályozta, vagy veszélyeztette volna a telefonhasználat, különös tekintettel arra, hogy valamennyi panaszos a helyszínen volt, így az

összebeszélés veszélye sem állt fent, valamint a cselekmény jogi minősítésére és megítélésére semmilyen befolyással nem volt.

Erre tekintettel a Testület álláspontja szerint a telefonhasználat korlátozásához nem álltak fenn a szükséges feltételek, ezért a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a telefon használatának korlátozása miatt.

5) A panaszbeadvány és annak kiegészítése szerint csupán az első kiérkező rendőrpáros köszönt, ők is kizárólag O. V.-nek (vele kezelt fogtak), azonban ezen túlmenően bemutatkozás és azonosító szám közlése nem történt. A jogi képviselő sérelmezte a tájékoztatás elmaradását is, hogy az intézkedés során az igazoltatás okát nem közölték.

A szolgálati fellépés módjával kapcsolatban az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A rendőri intézkedés alakosságait tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) és (2) bekezdése. A hivatkozott jogszabályhelyek szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a fentiek intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

A Testület kiemelt jelentőséget tulajdonít az intézkedés alá vontak tájékoztatásának, hiszen csak az állampolgárok megfelelő informálása mellett érvényesülhet megfelelően a jogbiztonság elve.

A kapitányságvezető átirata a panaszos állításaival ellentétben azt tartalmazza, hogy a helyszínre kiérkező rendőrök az intézkedés megkezdése előtt eleget tettek az Rtv. 20 §-ában foglaltaknak.

Amint az látható, a felek állításai a legteljesebb mértékben ellentmondanak egymásnak, az előadások közötti ellentmondás pedig további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az ellentmondás nem oldható fel.

Mindezek alapján a rendőrök szolgálati fellépésével kapcsolatban a Testület úgy foglalt állást, hogy az ellentmondás feloldhatatlansága miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogának sérelme nem megállapítható.

6) A Testület ezt követően vizsgálta az előállítással kapcsolatos egyéb panaszosi kifogásokat.

a) A jogi képviselő sérelmezte, hogy a panaszossal nem közölték előállításának okát.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése előírja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés rögzíti, hogy az előállítás okáról megkapta a panaszos a tájékoztatást.

A kapitányságvezető átirata szerint miután megállapították, hogy a kukoricacímer értéke nem haladja meg a szabálysértési értékhatárt, közölték a panaszossal és társaival, hogy szabálysértés elkövetése miatt, az eljárás azonnali lefolytatása végett előállítják őket.

A jelen esetben a panaszos, illetve az intézkedő rendőr előadása között ellentmondás mutatkozik tekintetben, hogy kapott-e tájékoztatást a panaszos az előállítás okáról. Az előadások közötti ellentmondás pedig további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az ellentmondás nem oldható fel.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint az ellentmondás feloldhatatlansága miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem megállapítható.

b) A rendőrség élelmezési kötelezettségét érintő kifogás kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A panaszos jogi képviselője sérelmezte, hogy noha az intézkedés 11 óra 45 perckor kezdődött, csak 20 óra 30 perckor adtak nekik ételmezt, amely egyébként nem volt elegendő az öt előállított részére.

A Szolgálati Szabályzat 31. § (11) bekezdése szerint a személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést fogvatartó rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy étellel történő ellátásáról. A fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik. Az étel kiosztását a felügyeletet ellátó rendkívüli őr végzi. Ha a rendkívüli őr nem rendelkezik az étel kiosztásához szükséges ételmezhigiéniái alapismereti vizsgával és érvényes egészségügyi könyvvel, akkor az ételmezt kicsomagolását nem végezheti. Ilyen esetben a fogvatartottat előrecsomagolt ételmezzel és az annak elfogyasztásához szükséges egyszer használatos evőeszközökkel kell ellátni.

A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott „Nyilatkozat” elnevezésű iraton a panaszos aláírásával megerősítve akként nyilatkozott, hogy nem kér ételmezt.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos emberi méltóságához való joga amiatt, hogy nem adtak neki ételmezt 20 óra 30 percet megelőzően.

(A nyilatkozat okán nem vizsgálta a Testület, hogy a biztosított étel mennyiségét és milyenségét.)

c) A jogi képviselő kifogásolta, hogy a panaszosnak nem biztosítottak lehetőséget arra, hogy a hozzátartozóit értesítse, noha erre az Rtv. szerint joga lett volna.

Az Rtv. 18. § szerinti értesítési lehetőség kapcsán az alábbi megállapításokat teszi a Testület.

A panaszos sérelmezte, hogy nem értesíthette a hozzátartozóit,

Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott „Nyilatkozat” elnevezésű iraton a panaszos aláírásával megerősítve akként nyilatkozott, hogy nem kér kiértesítést.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga amiatt, hogy nem értesíthette a hozzátartozóit.

7) A jogi képviselő beadványában sérelmezte, hogy a rendőri fellépés számos olyan elemet tartalmazott, amely alkalmas volt arra, hogy a panaszost emberi mivoltában megalázza. A Testület ezen pontban együtt vizsgálta azokat a panaszosi sérelmeket, amelyeket a panaszos megalázóként írt le: így a panaszos tűző napon történő, több órás térdeltetését, majd hasaltatását, azt, hogy az egyik rendőr még térdeltetése alatt a vállára helyezett egy vadkendert, azzal a felkiáltással, hogy a panaszos így újabb bűncselekményt követett el. Ezen pontban vizsgálta a Testület azon kifogást is, mely szerint úgy hasaltatták le a térdelésből a panaszost, hogy megalázóan „lerúgták”, valamint azt, hogy a rendőrök részéről az intézkedés folyamán végig jellemző volt, a trágár és sértő / rasszista tartalmú hangnem.

Ezzel szemben a rendőri jelentések azt rögzítik, hogy az intézkedés során az intézkedés alá vontak a jogszabályokban előírt bánásmódban részesültek, rasszista tartalmú, sértő megjegyzéseket nem tettek az intézkedő rendőrök, ellenben az intézkedés alá vontak intézkedés során folyamatosan negatív jelzőkkel illeték a magyar rendőrség munkáját. A panaszos és társai viselkedésükkel, magatartásukkal lassították az eljárást továbbá arrogáns módon, bántó megjegyzéseket tettek a rendőrökre, munkájukra, mindezek ellenére az intézkedésük, jogszerű, szakszerű, kulturált és emberséges volt. A kapitányságvezető a panaszos vonatkozásában azt is rögzítette, hogy a panaszosi állítással ellentétben a panaszosnak hűvös helyen, ülő helyzetben kellett várakoznia, nem hangzott el olyan utasítás a rendőrök részéről, hogy fekdődjön hasra.

A Testület vizsgálatának alapját az Rtv. alapelvi szintű rendelkezése [2. § (1) bekezdés] képezte. Ez a rendelkezés ugyan kívül esik az Rtv. 92. § (1) bekezdésében megjelölt, az Rtv. IV., V. és VI. fejezetén, ugyanakkor azokat a Testület az eljárása során minden esetben figyelembe veszi, és értékeli. Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

A Testület gyakorlata és korábbi megállapításai szerint ez a jogszabályhely olyan kötelezettséget ró a rendőrségre, miszerint az intézkedő rendőröknek a fennálló pozitív, tehát alapjogvédelmi kötelezettségen túl, tartózkodniuk kell minden olyan magatartástól és cselekménytől, mely az Rtv. 15. §-ának összevetésében is – az intézkedéssel szükségesen vagy elkerülhetetlenül együtt járó jogkorlátozás mértékén túl – indokolatlan vagy szükségtelen vagy akár túlzott jogsérelmet okoz az intézkedés alá vont állampolgárok alapvető jogaiban, így különösen emberi méltóságukban.

Az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Az említett rendelkezés alapján a Testület

hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület ezzel kapcsolatban szükségesnek tartja kiemelni a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét, amelynek 1. pontja előírja: a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület továbbá jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indokolása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

Szükséges még utalni az Rtv. 16.§ (4) bekezdésére is, amely kimondja, hogy a rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

A jelen esetben a panaszos, illetve a rendőrségi iratokban foglalt előadása oly mértékben vannak ellentmondásban, hogy az további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az ellentmondás nem oldható fel.

Az ismertetett tényállítások között meghúzódo ellentét feloldhatatlansága miatt a Testület úgy foglalt állást, hogy a rendőri magatartás és bánásmód emberi méltóságot sértő volta nem megállapítható.

8) A jogi képviselő beadványában szereplő egyes elemek álláspontja szerint felvetették annak a gyanúját, hogy az intézkedő rendőrök eljárásuk során a panaszos és társai roma származása miatt elfogultak voltak velük szemben.

Ezzel szemben a rendőri jelentések azt rögzítik, hogy az intézkedés során az intézkedés alá vontak a jogszabályokban előírt bánásmódban részesültek.

Az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni. A rendőri fellépés ezen követelmény értelmében

az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye – bármely okból – a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves).

Az ellentmondásos nyilatkozatok okán a Testület az erre vonatkozó információkból nem tudott következtetést levonni az intézkedő rendőrök elfoglaltsága tárgyában, így a Testület megvizsgálta az egyéb körülményeket. A rendőri jelentésekből megállapítható, hogy mindkét „érdekű felek” tanúinak (teherautó sofőrje, kukoricaföld tulajdonosa) vallomását felvették, akik az ügy megítélése szempontjából releváns információkkal rendelkeztek. A Testület nem tudott olyan egyéb többlet körülményt feltárni, amely alátámasztotta volna a panaszos állítását, hogy vele szemben roma származása miatt hátrányosabban jártak el.

Mindezek okán Testület úgy foglalt állást, hogy a részrehajlás Rtv. 13. §-ában foglalt tilalmának megsértése, és ezáltal a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme, illetve az egyenlő bánásmód követelményének megsértése nem megállapítható.

IV.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában az arányosság követelményének betartásával került sor, így ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga. A Testület megítélése szerint az intézkedő rendőrök az arányosság követelményét nem vették figyelembe, amikor a testi kényszer, mint enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása helyett a panaszos bilincselése mellett döntöttek, ezért a Testület megállapította az emberi méltóság megsértését, különös tekintettel arra, hogy hátra helyzetben bilincselték a panaszost. A kényszerítő eszközt megelőző figyelmeztetés elhangzásával, valamint a rendőrkapitányság épületében történő bilincseléssel kapcsolatban az egymásnak ellentmondó állítások miatt a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz, illetve emberi méltósághoz fűződő jogának sérelmének meg nem állapíthatóságáról döntött. A Testület álláspontja szerint a helyszíni intézkedés hossza miatt nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. A mobiltelefon használatának korlátozása miatt a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét mondta ki. Az ellentmondás feloldhatatlansága miatt az intézkedés okáról történő tájékoztatás elmaradása, a szolgálati fellépés módja miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem volt megállapítható, úgyszintén nem volt megállapítható a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelme az előállítás okának közlésével kapcsolatban. A Testület megállapította, hogy nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga amiatt, hogy nem adtak neki élelmet 20 óra 30 percet megelőzően, illetve a tisztességes eljáráshoz való joga amiatt, hogy nem értesítették az előállításáról a hozzátartozóit a rendőrök. A kifogásolt rendőri bánásmód kapcsán az egymásnak ellentmondó állítások miatt a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem volt megállapítható. Úgyszintén nem volt megállapítható a részrehajlás Rtv. 13. §-ában foglalt tilalmának megsértése, ezáltal a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme, illetve az egyenlő bánásmód követelményének megsértése.

Szintén nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga amiatt, hogy nem adtak neki élelmet 20 óra 30 percet megelőzően, illetve a tisztességes eljáráshoz való joga amiatt, hogy nem értesítették az előállításáról a hozzátartozóit a rendőrök, ugyanakkor a telefonhasználatának korlátozása miatt a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét mondta ki.

Az ellentmondás feloldhatatlansága miatt az intézkedés okáról, az előállítás okáról történő tájékoztatás elmaradása, a szolgálati fellelés módja miatt a panasos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme, illetve a panasos emberi méltóságához való jogának sérelme a kifogásolt rendőri bánásmód kapcsán nem volt megállapítható. Úgyszintén nem volt megállapítható a részrehajlás Rtv. 13. §-ában foglalt tilalmának megsértése, és ezáltal a panasos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme, illetve az egyenlő bánásmód követelményének megsértése.

A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2013. április 16.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET